

HAZA ÉS HALADÁS

200 ÉVE SZÜLETETT JÓKAI MÓR (1825-1904)

200 ÉVE KEZDŐDÖTT A REFORMKOR (1825-1948)

100 ÉVESZÜLETETT NAGY JÁNOS ÉPÍTÉSZMÉRNÖK,
TÁBORFALVA DÍSZPOLGÁRA (1925-2014)

Három évforduló, amelyeket összeköt egy tiszta és szent dolog: a közjó szolgálata.

„Jót s jól! Ebben áll a nagy titok!” – mondta Kazinczy Ferenc.

„Haza és haladás” – ez volt a reformkor jelmondata. A legfontosabb érték a haza és a magyarság jövője volt.

Jókai születésének 200. évfordulóját ünnepeljük.

100 évvel ezelőtt, a Jókai centenárium alkalmából jelent meg Zsigmond Ferenc: Jókai Mór élete és művei című kötete, ebből szeretnék idézni:

„Az 1825-iki esztendő nemzetünk történelmének egyik legnevezetesebb fordulópontja. Halálosnak tetsző, hosszú zsibbadtság után ekkor indult meg újra a magyar szívek dobogása, a tüzes magyar vér keringése; ekkor ébredt föl kóros álmából egy nemzedék - nem, egy nemzet – a külföldi és hazai tudósoktól elsiratott keleti fajunk lázas munkásságba kezdve, harmadfél évtized alatt ugyanannyi század mulasztásait pótolta helyre; a lomha tétlenség – mint a tél fagya a fáknak – csak kényszerű pihenés volt számára az ifjúi új virágzás előtt. Az Egy magyar nábob című regényben egy egész fejezet méltatja ennek a politikai fordulópontnak a jelentőségét...

... E jeles esztendő nagy következésű mozzanatai közül ma már senkinek sem szabad kifelejtene egy fontos dátumot: az Egy magyar nábob és annyi más kedves olvasmány szerzőjének születését. Van valami mély értelmű, jelképes összefüggés abban a körülményben, hogy a magyar nemzet politikai életének legtermékenyebb negyedszázada és a magyar költői szellem legtermékenyebb megtestesülése ugyanazon év méhéből nyert életet. Ha magában e kettős születés tényében nem akarunk is véletlenségnél egyebet látni, el kell ismernünk, hogy a reformkor talajába fogószik s minden gyökérszállával onnan fog majd táplálkozni Jókai tehetségének virág- és gyümölcsözönben pompázó mesefája.” *

Jókai Mór, a magyar romantikus próza legnagyobb alkotója, a Kárpáthy Zoltán, A kőszívű ember fiai, a Fekete gyémántok szerzője, a legolvasottabb magyar író. Igazi nemzeti regényt alakított ki, a maga eszközeivel a nép vágyait és csalódásait, álmait és illúzióit, olykor önámításait is kifejezte. Írásai páratlan fantáziavilágról, biztos formakészségről tanúskodnak. Gazdag és fordulatos cselekmény, érzékletes leírások, életteli párbeszédtek teszik olvasmányossá regényeit, amelyekből számos nagyszerű filmfeldolgozás is készült.

Talán éppen ezért, a szeretett íróról nevezték el a mi művelődési házunkat, amelyet Nagy János építész-mérnök, Táborfalva díszpolgára tervezett. Így mondta el ennek a történetét Jani bácsi egy 2010-ben készült interjújában:

„1955-ben kezdtem tervezni a művelődési házat, 380 fős nagyteremmel. 1957-ben már volt bál, a betonon táncoltunk szilveszterkor. A hivatalos átadás 1959-ben volt. A művelődési ház a Jemelka-kastélyból épült. Jemelka Jenőné ajánlotta föl a kastélyt a község számára azzal a kikötéssel, hogy művelődési intézmény épüljön belőle...

...akkoriban a szocialista realista stílust követelték meg az építészetben is, ezért a mi művelődési házunk, amely inkább kúria-jellegű épület, sok támadást kapott, míg végül megépülhetett.” **

Nagy Jánosné Erzsike így emlékezett 2019-ben: „60 éve avattuk a Jókai Mór Művelődési Házat. Férjem, aki negyedéves hallgató volt a Budapesti Műszaki Egyetem Építész-mérnök Karán, társadalmi munkában vállalta a kastélybontás és a művelődési ház építésének műszaki vezetését. A fogatosok beszállították a bontott anyagot az építési területre apósom irányításával, szállítólevéllel, mind-mind társadalmi munkában. Az építés nagy része szintén közös munkával valósult meg, kivéve az erősen szakmunkákat. Talán nem is volt olyan lakos, aki ne dolgozott volna a művelődési ház építésén!... 1959 elején került sor a művelődési ház ünnepélyes átadására. Első igazgató félállásban Kozalik Miklós tanár volt, pezsgő élet folyt körülbelül egy évig. Ezt követően Kiss Károly lett az igazgató főállásban 25 évig, nagy sikerrel! Legfőbb emlékezetes rendezvények voltak: 1964-ben az Állami Népi Együttes, utána a Rajkó Zenekar Lendvay-Csócsi vezetésével, a Déryné Színház sok-sok előadása, író-olvasó találkozók.”

Kiss Karcsi bácsi meghatározó személyiség volt a falu életében, a mai napig sokan mesélnek arról, hogy milyen szakkörökön, képzéseken, rendezvényeken vettek részt, szeretettel őrzik Karcsi bácsi emlékét.

A művelődési ház építése és aztán az itt zajló, több évtizedes munka közösségépítő ereje is az összefogás, együttműködés mellett szól, erre élő példa.

Jani bácsi egyik írásában valódi hitvallást tett Táborfalváról: „Én csak közösségekben, nemzetben tudtam gondolkodni. Egy életre elköteleztem magam ennek a településnek, melyben születtem. Ez már akkor is igaz volt, amikor Örkénytelepnek nevezték. Jól éreztem magam itt, ebben a közösségben, mert egy levegőt szívtunk, tudtunk egy célért cselekedni, becsültük egymást. ...a létesítményeket együtt építettük, s együtt tudtunk örülni a gyarapodásnak, de együtt is élveztük.”

A „Jót s jól!” örökérvényű igazság, amely összeköti ezt a három évfordulót. Jókai Mór, a reformkor emberei és Nagy János építész-mérnök az élet értelmét a közösségért végzett alkotó munkában látták. Választhatjuk mi is ezt az utat...

A mai ünnepi műsor megalkotója Szabóné Nagy Annamária, a Csurgay Franciska Általános Iskola pedagógusa, Nagy János építész-mérnök leánya.

Borsi Mária

Elhangzott 2025. március 21-én, a „Haza és haladás” című rendezvény megnyitóján.

*(Zsigmond Ferenc: Jókai Mór élete és művei Budapest : Bethlen Gábor Irodalmi és Nyomdai Rt., 1924. 11-12.p.) <https://vmek.oszk.hu/20000/20072/20072.pdf> (2025-01-31)

** https://taborfalva-konyvtar.hu/articles.php?article_id=14 (2025-01-31)